

„Fordulhat bármiként az élet, — én soha se felejttem el...”

— Krúdy Gyula ismeretlen levele —

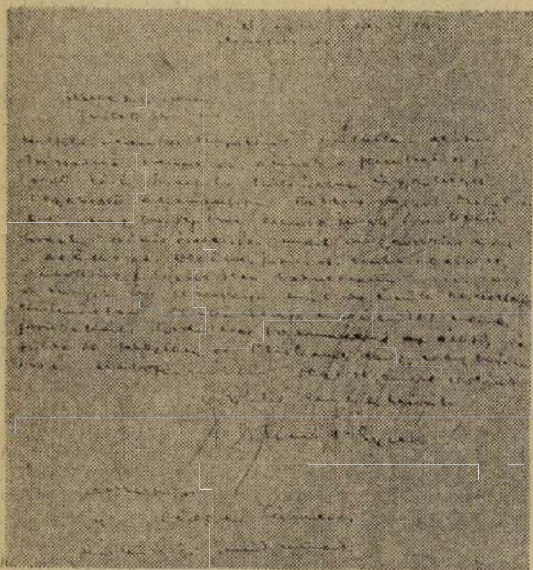
Pókhálós padlások félhomályában, pincék sötétjében lapuló öreg ládák mélyéről ma már mind ritkábban kerülnek elő irodalomtörténeti kuriózumok. A tapasztalt kutató nem hisz a csodákban. A csodák ideje, amikor még az

őcskapiac papírhegyei legendás kincseket rejtettek, örökre elmúlt. Az „aranylelőhelyek” kimerültek, az „aranyláz” véget ért.

Alig vagyunk néhányan megszálloztak, akik szívós kitartással tovább szitáljuk a „homokot”,

görnyedt háttal, fájós derékkal, gépies mozdulatokkal átrostálva a gazda nélkül maradt hagyatékok hulladéksorsra ítélt papírkötegeit, MEH-telepekre deportált, kiselejtezett iratokat, okmányokat, képzalapokat.

Az itt közölt Krúdy-levél közel hat évtizeden át hányódott az idő tengerén, akárcsak „Üzenet a palackban”, amíg a közelmúltban „partot ért” nálam...

Bpest. 1926. október 19.
Margitsziget

Mélytőszagos uram,
Tisztelt Elnök úr, —

Külföldi utamból hazatérve: ma láttam először Zsuzsanna leányomat, akinek a jennhatósága alatt lévő Izraelita-kórházban ingyen helyet kegyeskedett adományozni. Boldog vagyok, Elnök úr, hogy nagy bajomban eszembe jutott Önökhöz fordulni először életemben, mert Magyarországon ezt a derékséget, becsületes jóságot, emberszeretetet, áldottságot sehol sem találhatta meg a magyar író leánykája, mint az Önök szeretetteljes kórházában. Az isten áldja meg Önöket nemcsak jóságukért. Fordulhat bármiként az élet, — én soha se felejttem Önöknél, hogy nagy bajomban habozás nélkül segítségemre voltak.

Örökök hálás hívők

Krúdy Gyula

Az 1926. október 19-én íródott levél címzettje, dr. Léderer Sándor, a Pesti Izraelita Hitközség akkori elnöke. A most előkerült páratlanul ritka irodalomtörténeti dokumentum az ő elfeledett személyére is ráirányítja a figyelmet.

Az 1832-ben Kiskunfélegyházán született Léderer Sándor, egyetemi tanulmányainak befejezése után Baross Gábor, az osztrák-magyar monarchia kereskedelmi minisztere oldalán vett részt az ország gazdasági életének irányításában. Tevékenyen közreműködött az 1885-ös országos kiállítás megrendezésében s ő rendezte a belgiumi és barcelonai világkiállítás magyar részét. Erdemei elismeréséül megkapta a Ferenc József- és Lipót-rendet, és a belga király is magas kitüntetéssel honorálta közérdekű munkásságát.

Nyugalomba vonulása után, 1900-ban kapcsolódott be a felekezeti életbe. 1918-ban bekerült a Pesti Izraelita Hitközség előjáróságába, amelynek előbb elnökhelyettese, később elnöke lett. Tragikus hirtelenséggel bekövetkezett haláláig — 1927 novemberében hunyt el — sokat tett a magyar zsidóság intézményeinek megszervezéséért és felvirágoztatásáért.

Krúdy Gyula

(Reich Jenő reprodukció)

Ami Krúdy Gyula hozzá intézett levelének indítékát illeti, arról szóljon a legilletékesebb: Krúdy Zsuzsa, a kiváló irodalomtörténész, aki kérésre szívesen vállalta, hogy felidézze gyermekkorának ezt az epizódját:

Gyermekkoromban gyakran voltam lázas beteg, s többnyire a mandulámtól. Így kerültem dr. Polacsek Elemérhez, a jönevű fül- és gégeorvoshoz. — „Polacsek bácsi” úgy határozott, hogy kiveszi a mandulámat, s ezzel véget vet a vissza-visszatérő bajnak.

Nekem akkor még fogalmam sem volt, mit jelent ez, ezért nem féltem a kórháztól, ahová anyuval együtt vonultunk be ketten egy kishálóba. — Jól emlékszem a műtetre. Ülbe ültetve operált meg „Polacsek bácsi” nemcsak szakszerűen, hanem barátságosan nyugtatgatva.

Azután nem volt szabad beszélnem, nevenem. Kárpótlásul többször kaptam fagyaltot.

Ezalatt apu az emigráns Hatvany Lajosnál volt Bécsben, immáron másodszor. Innét írta Mikos Lajosnak, az alábbi levelet:

Kedves Lajos,

vedd át a kézirat a Pesti Napló részére, — pénztele nélkül ülök itt Bécs mellett a királyné latin villájában.

Miközben a kislányomat Polacsek a zsidókórházban operálja — Pesten. A többit tudod.

A Tied

Krúdy

Wien, Lainz. 1926. október 15.

„Hálapénzt” biztosan nem kapott a drága „Polacsek bácsi” legfeljebb egy dedikált Krúdy kötetet. Ahogy nem kapott a kitűnő dr. Lévy Lajos és a szeretetre méltó dr. Rosenthal Rózi sem, akik később emberfeletlenül küzdöttek az író egészségéért a Liget szanatóriumban. — Igaz, irodalmi emléket állított nekik „Veres” és „Sári doktorkisasszony” alakjaiban a Purgatórium című regényében.

A kutató szerepe ezzel befejeződött. Még csak annyit: az eddig ismeretlen Krúdy-levél előkerülése szavakban nehezen kifejezhető örömet jelentett számomra, mindent csak betelölte az a megható

pillanat, amikor a levelet átnyújthattam a Krúdy-hagyatékok lelkes gondozójának, a „magyar író leánykájá”-nak, Krúdy Zsuzsának. Én pedig szitálom tovább a „homokot”...